

ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

The success of the Buddhist missionaries on the Buddhist propagation in Mueang Surin district, Surin province

พระสมชาย สั่วโร (สุขวินัย)¹, ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม², พระราชวิมลโมลี³

PhraSomchai Sangwaro (Sukwinai)¹ Thanarat Sa-ard-iam², Phra Rachavimonmolee³

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campas

email: Somc32000@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติและพัฒนาการของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษางานเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 3) ศึกษาผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งมีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 20 รูป/คน และการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 226 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

ประวัติและพัฒนาการของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็น พระธรรมทูตสายที่ 6 ได้ดำเนินงานโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ สถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อยกระดับจิตวิญญาณของเด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป เป็นประจำทุกปี

หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ คือ 1) ยึดตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า 2) การพัฒนารูปแบบองค์กรตามยุคสมัยปัจจุบัน 3) การบริหารจัดการภารกิจ 6 ด้านคือ การปกครอง การเผยแผ่ การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์

ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลที่ได้รับเป็นที่น่าพึงพอใจมาก พระธรรมทูตทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา หลักธรรมที่นำไปเผยแผ่ เช่น พรหมวิหาร 4, สังคหวัตถุ 4 และศีล 5 เป็นต้น และมีโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรมแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป ให้เข้าใจหลักธรรมมากขึ้น โดยใช้เกณฑ์วัดความพึงพอใจจากแบบสอบถาม และระดับผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ ด้านเทคนิค การใช้คำพูด การสร้างบรรยากาศ นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 5.00) รองลงมาคือ ด้าน

เนื้อหาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักของศีล สมาธิ ปัญญา ($\bar{X}$ = 4.96) และด้านสื่อ ความดังของอุปกรณ์ เครื่องเสียง มีความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.90)

คำสำคัญ: การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, พระธรรมทูต, อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the history and evolution of the Buddhist missionaries in Mueang Surin district, Surin province, 2) to study the Buddhist propagation of the Buddhist missionaries in Mueang Surin district, Surin province, and 3) to study the management success of the Buddhist missionaries on the Buddhist propagation in Mueang Surin District, Surin Province. It is mixed-method research between quantitative and qualitative. Collecting data from interviews discussions from 20 key informants /person and questionnaires of 226 people, and analyzing descriptive data. The statistics for analysis of data are percentage, mean and standard deviation.

The research findings revealed that:

The history and evolution of Buddhist missionaries in Mueang Surin district, Surin province found that it is the sixth Buddhist missionary operating in the nine provinces, Nakhon Phanom, Mukdahan, Yasothon. Ubon Ratchathani, Sisaket, Surin, Buriram, Nakhon Ratchasima, and Chaiyaphum, with Ven. Phra Rajamethee of Wat Mahathat Yuwarajangsarat, Bangkok as the line leader, He has also undertaken Buddhist missionary missions to schools for the development of the spirits of children, youth, and the general public following the Buddhist doctrine correctly. The Buddhist missionaries on the Buddhist propagation in Mueang Surin district, Surin province found that the Buddhist missionaries adhere to the missionary principles: 1) adhere to the doctrine of the Buddha not to misrepresent it, 2) the development of organizational models according to the applied era according to current events, 3) the six areas of mission management are: (1) governance, (2) Buddhist education, (3) the Buddhist propagation, (4) public education, (5) public facilities, (6) public welfare. The management success of the Buddhist missionaries on the Buddhist propagation in Mueang Surin district, Surin province.

1) The management success of the Buddhist missionaries in qualitative research found that the first point: Indicators of the success of Buddhism propagation are: (1) Using satisfaction metrics from a participant's questionnaire, (2) the measure success by the volume of large or small audiences, (3) the response the following year was more interested,

and (4) feedback from people and society and their use for good use. The second point: The result of the success is: (1) the public benefit is that people understand the principles and have more faith in Buddhism, (2) the harmony of the clergy and the people and (3) it is virtuous for children, youth and people who can apply principles to their lives.

2) The management success of the Buddhist missionaries in quantitative research found that in three areas, 1) the content of the Buddhist missionaries, students are satisfied with the content, promoting the main compliance of the principles of Sila (morality), Samadhi (concentration), Pañya (wisdom) ($\bar{x} = 4.96$) at a high level of satisfaction. 2) In The missionary techniques of the Buddhist missionaries, students are satisfied with the use of words, techniques, and teaching materials. Creating the right atmosphere and time ($\bar{x} = 5.00$) at a high level of satisfaction. 3) Media coverage of the Buddhist missionaries, students are satisfied with the sound quality and loudness of the audio equipment is appropriate ($\bar{x} = 4.90$) at a high level of satisfaction.

Keywords: Buddhist Propagation, Buddhist Missionaries, Mueang Surin District, Surin Province

บทนำ

หลักฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ปรากฏขึ้นภายหลังจากตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้วเสด็จไปแสดงธรรมโปรดแก่ปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนะ และยสกุลบุตรพร้อมสหาย 54 คนทรงให้การอุปสมบทแก่บุคคลเหล่านี้เป็นพระภิกษุชุดแรกในพระพุทธศาสนา รวมเป็น 60 รูป ซึ่งเป็นการเกิดขึ้นแห่งพระธรรมทูตหรือทูตทางธรรมตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พระองค์เห็นสมควรที่จะส่งพระสาวกเหล่านั้นไปประกาศพระศาสนาให้แพร่หลายทั่วชมพูทวีป ดังพระดำรัสที่ทรงรับสั่งกับภิกษุเหล่านั้นแล้วจะเห็นได้ว่า นโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในเบื้องต้นนั้น มีอยู่ 3 ประการด้วยกัน ดังนี้ ประการที่ 1 คือ ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก ประการที่ 2 คือ ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงจาริก เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก และประการที่ 3 คือ ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ (วิ.ม. (ไทย) 4/9/14) งานการเผยแผ่พระธรรมได้เจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับ จนกระทั่งพระพุทธองค์ได้เสด็จดับขันธเข้าสู่พระปรินิพพาน หลังจากนั้นพระสาวกได้ทำหน้าที่สืบต่อ สังเกตได้จากการทำสังคายนาครั้งแรก มีการเผยแผ่ศาสนาตามสายของอาจารย์และศิษย์ด้วยวิธีบอกต่อ ๆ กันด้วยปากที่เรียกว่า “มุขปาฐะ” จนถึงสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ผู้ทรงกระทำตติยสังคายนาโดยอาราธนาพระโมคคัลลิตบุตรติสสะเถระเป็นประธาน มีการคัดเลือกพระสงฆ์แบ่งออกเป็นสาย ๆ ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังประเทศต่าง ๆ ประมาณ พ.ศ. 303 มีหลักฐานปรากฏว่า พระโสมเถระและพระอุตระเถระได้มาประดิษฐานพระพุทธศาสนาที่สุวรรณภูมิประเทศ จนเป็นที่แพร่หลายหลังจาก

การทำสังคายนาครั้งที่ 3 นี้ (จํานงค์ ทองประเสริฐ, 2514: 286) งานพระธรรมทูตยุคเริ่มแรกในประเทศไทย กรมการศาสนาได้ฟื้นฟูจัดให้มีงานพระธรรมทูตขึ้นในปี พ.ศ. 2507 ถึง ปี พ.ศ. 2508 โดยมีความมุ่งหมายให้ประชาชนยึดมั่นในพระพุทธศาสนาให้มีศีลธรรมประจำใจ มีความเคารพรักต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชนที่นับถือศาสนาต่าง ๆ ได้ทดลองดำเนินงานโดยอาราธนาพระเถระผู้ใหญ่เป็นหัวหน้าคณะอํานวยการ จัดส่งพระสงฆ์ออกจาริกประกาศพระศาสนาในที่ต่าง ๆ (สง่า พิมพ์พงษ์, 2551: 1-2)

ปัจจุบันนอกจากการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือพุทธธรรมด้วยวิธีการเทศน์โดยตรงของพระสงฆ์ที่วัดในวันพระแล้ว ได้มีการใช้สื่อต่างๆ คือ เอกสารสิ่งพิมพ์โทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง ตลอดจนวีดิทัศน์และโทรศัพท์มือถือเข้าช่วยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ผลดีในการเข้าถึงครัวเรือนของประชาชนจำนวนมากและยังมีคุณสมบัติเหนือสื่อประเภทอื่นๆ โดยใช้ทั้งภาพ เสียง ความเคลื่อนไหวและความรู้สึกที่มีสีสันเหมือนจริงสามารถสร้างทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อถือ ความศรัทธา ได้ดีกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ จึงได้มีการใช้สื่อโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการ เผยแผ่พุทธธรรมหรือการปลูกฝังจริยธรรมจากพระสงฆ์” ประชาชนทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบทมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่ไม่มีโอกาสเข้าวัดไปฟังเทศน์ในวันธรรมสวนะตามปกติ ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหา ช่องว่าง และข้อจำกัดบางประการที่นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการของพุทธบริษัททั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ แต่การเผยแผ่พุทธธรรมทางสื่อออนไลน์ ก็จะช่วยได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น เพราะปัญหาหลักอื่น ๆ ในการเผยแผ่พุทธธรรมของพระสงฆ์นั้น ยังมิได้มีการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบและเทคนิควิธีการยังใช้รูปแบบเก่า ๆ อยู่ ฉะนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ จะมีศักยภาพได้มากน้อยต้องขึ้นอยู่กับโครงสร้างของการเผยแผ่

ปัญหาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน คือ พระสงฆ์ในประเทศไทยมักยึดถือเป็นประเพณีว่า การประกาศหลักการทางพระพุทธศาสนา หลักธรรมคำสั่งสอนจะต้องได้รับการอาราธนาจากญาติโยมก่อน ถ้าญาติโยมไม่อาราธนา การที่ภิกษุจะออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะเป็นการผิดประเพณี นอกจากนี้ กิจของสงฆ์มักยึดธรรมเนียมนิยม เช่น การเทศนาธรรมแก่ประชาชน มักเป็น เรื่องเก่าซ้ำซาก ไม่เข้ากับสมัยนิยม ไม่มีการประยุกต์หลักธรรมให้เข้ากับสังคมหรือชีวิต ปัจจุบันศาสนาจึงกลายเป็นเรื่องไกลตัว คนรุ่นใหม่จึงให้ความสนใจต่อวัดและพระสงฆ์น้อยมาก เมื่อมองจากภาพรวมทั้งหมด เราจะเห็นได้ว่าปัจจุบันยังหาหน่วยงานที่รับผิดชอบต่องานเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรงไม่ได้ เพราะต่างก็มีลักษณะต่างคนต่างทำดังที่เกิดสำนักสงฆ์ต่าง ๆ มากมาย (พระราชมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2531: 6) ซึ่งพระสงฆ์ควรมียุทธศาสตร์ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้มากขึ้น และอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง บทบาทของพระสงฆ์จึงไม่ควรจะเป็นเพียงการแสดงธรรม และประกอบพิธีกรรมเช่นในอดีตเท่านั้น ควรนำสิ่งที่สอนนั้นไปปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ในลักษณะของกิจกรรมร่วมกับชุมชนจนถึงรากหญ้า เพราะโอกาสที่ประชาชนจะเรียนรู้พุทธธรรมอย่างเต็มรูปแบบด้วยตนเองนั้นเป็นการยาก และการเรียนทฤษฎีเชิงปริยัติที่ขาดพื้นฐานทางพุทธธรรมที่ดีพอให้เข้าใจไม่ใช่เรื่องง่ายเช่นกัน พระสงฆ์จึงควรนำหลักคำสอนด้านปริยัติหรือทฤษฎีนั้นไปเสนอแก่ชุมชนผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่นเดียวกับการสอนผ่านพิธีกรรมของพระสงฆ์ในอดีต (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิพนธ์ยากร), 2552: 36-37)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” เพราะในสังคมไทยปัจจุบัน ในยุคโลกาภิวัตน์ คนส่วนใหญ่จึงยึดติดอยู่กับความเจริญและความสำเร็จทางวัตถุยอมรับอารยธรรมตะวันตกที่เข้ามาสู่สังคมไทย ปัญหาต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นโดยเฉพาะกับบุคคลในสังคมเมืองที่ จะต้องทำงานแข่งกับเวลา จึงทำให้ประชาชนบางส่วนไม่มีเวลาที่จะศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า พระธรรมทูตในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จะสามารถเป็นแกนหลักในการนำหลักการใดหรือมีวิธีการอย่างไร ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเป็นรูปธรรมให้เกิดผลสำเร็จ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจอย่างถ่องแท้ในหลักพุทธธรรมยกระดับจิตวิญญาณของตนในการดำรงชีวิตต่อไปอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนากการของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
- 2) เพื่อศึกษาหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
- 3) เพื่อศึกษาผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีรายละเอียด ดังนี้

1) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในเชิงเอกสาร โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539, อรรถกถา และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทความ ข่าวสาร และข้อมูลที่ปรากฏทางเว็บไซต์ ต่าง ๆ

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (แบบสัมภาษณ์) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 20 รูป/คน ได้แก่ 1) พระธรรมทูต 6 รูป 2) พระสังฆาธิการ 2 รูป 3) ผู้อำนวยการโรงเรียน 6 คน และ 4) ครูผู้สอน 6 คน ใน 6 โรงเรียน คือ บ้านโคกพระ บ้านตาปุง บ้านโดนออง บ้านสำโรงนาดี บ้านระไธร์สองชั้น และบ้านลุมพุก (จันทร์ศึกษา)

3) การวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากรกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านโคกพระ 30 คน 2) โรงเรียนบ้านตาปุง 21 คน 3) โรงเรียนบ้านโดนออง 57 คน 4) โรงเรียนบ้านสำโรงนาดี 75 คน 5) โรงเรียนบ้านระไธร์สองชั้น 29 คน 6) โรงเรียนบ้านลุมพุก (จันทร์ศึกษา) 14 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 คน โดยการเปิดตารางของเครซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie. & D.W.Mogan) เป็นประชากรทั้งหมดมาเป็นหน่วยศึกษาจากจำนวนทั้งหมด 550 คน

4) ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติและพัฒนากการของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ศึกษาหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และศึกษาผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

5) ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษา ในตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1. โรงเรียนบ้านโคกพระ 2. โรงเรียนบ้านตำปึง 3. โรงเรียนบ้านโดนอง 4. โรงเรียนบ้านสำโรงนาดี 5. โรงเรียนบ้านระไชร์สองชั้น และ 6. โรงเรียนบ้านลุมพุก (จันทร์ศึกษา)

6) การวิเคราะห์ข้อมูล (1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้านทฤษฎี และภาคสนาม โดยใช้วิธีอธิบายเชิงพรรณนา ในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นมาสรุป เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการเขียนรายงานการวิจัย สรุปผลการวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า ประวัติและพัฒนากการของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ในปี พ.ศ.2536 ประเทศไทยได้จัดแบ่งพระธรรมทูตที่ปฏิบัติงานอยู่ในประเทศออกเป็น 9 สาย ซึ่งพระธรรมทูตในจังหวัดสุรินทร์เป็นสายที่ 6 ปฏิบัติงานในพื้นที่ 9 จังหวัด คือ นครพนม มุกดาหาร ยโสธร อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา และชัยภูมิ โดยมีพระราชเมธีวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร เป็นหัวหน้าสาย (พระครูวิบูลธรรมโฆสิต, 2564)

คณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในกลุ่มพระธรรมทูตสายที่ ๖ ได้ดำเนินงานโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต ณ สถานศึกษาต่าง ๆ โดยมีแผนงานกำหนดเวลา และสถานที่ จากฝ่ายบริหารเพื่อการดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ยุกระดับจิตวิญญาณของประชาชน และเยาวชนทั่วไป ให้เป็นไปตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องดีงาม เช่น ในปี พ.ศ. 2562 ได้มีโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต ที่ได้ไปทำการเผยแผ่ ณ สถานศึกษา ตำบลตั้งใจ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 7 โรงเรียน ดังนี้ คือ 1. โรงเรียนบ้านระกาสังแก 2. โรงเรียนบ้านหนองกระดาน 3. โรงเรียนบ้านตั้งใจ 4. โรงเรียนบ้านปะตามาเข 5. โรงเรียนบ้านโคกกรวด 6. โรงเรียนบ้านระไชร์-สองชั้น และ 7. โรงเรียนตั้งใจวิทยา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และประชาชนให้มีความเข้าใจในหลักธรรมมากขึ้น ซึ่งคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ได้ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงามอย่างสม่ำเสมอตลอดมา

คณะพระธรรมทูต จังหวัดสุรินทร์ โดยฝ่ายบริหารจะจัดโครงการอบรมจริยธรรมให้กับเยาวชนในสถาบันการศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์เป็นประจำทุกปี เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติการได้ปฏิบัติหน้าที่อบรมจริยธรรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้เป็นไปตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าที่สั่งสอน เพื่อยกระดับ

จิตวิญญาณของเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ให้มีความศรัทธาใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามีสถานภาพจิตใจดี มีกำลังใจในการต่อสู้กับสังคมแวดล้อมด้วยความมั่นใจ เข้มแข็งมั่นคง และมีศีลธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป พระครูสุตธรรมภาณีรัตน์, 2564)

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์นโยบาย เป้าหมายการดำเนินงาน และภารกิจของพระธรรมทูตคือ เพื่อเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาตามชนบท โรงเรียน และประชาชนทั่วไป โดยยึดหลักคือ 1) ยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ไม่ให้ผิดเพี้ยน 2) การพัฒนารูปแบบองค์กรตามยุคสมัยประยุกต์ตามเหตุการณ์ปัจจุบัน 3) การบริหารจัดการกับภารกิจ 6 ด้าน ได้แก่ (พระครูสุตเชตวรธรรม, 2564)

1. ด้านการปกครอง ภารกิจโดยพระธรรมทูต ซึ่งเป็นภิกษุต้องสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรืออยู่ในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศมหาเถรสมาคม หรือบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช นอกจากนี้ ยังรวมถึงการที่ภิกษุ ทำหน้าที่เป็นพระกรรมวาจาจารย์ เป็นพระอุปัชฌาย์ในการบรรพชา และอุปสมบทกุลบุตร

2. ด้านการเผยแผ่ ภารกิจด้านการดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนรับทราบทุก ๆ วิธีที่ไม่ผิดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม แล้วน้อมนำไปปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ขึ้นในวัดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ธรรม หรือต้องการให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรม หรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากหลักพระพุทธศาสนา

3. ด้านการศาสนศึกษา ภารกิจด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ทั้งแผนกธรรม-บาลี แผนกสามัญศึกษา การอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง การจัดการศึกษาด้านวิปัสสนาธุระ การฝึกฝนธรรม บ่มเพาะด้านจิตใจ ภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่พระภิกษุทำหน้าที่เป็นครูสอนเป็นกรรมการตรวจข้อสอบธรรม-บาลี สนามหลวง เป็นเลขานุการ สอบธรรมบาลี สนามหลวง เป็นผู้อำนวยการหรือประธาน จัดสอบธรรมบาลีสนามหลวงเป็นเจ้าสำนักเรียน ในฐานะเป็นเจ้าอาวาส นอกจากนี้ ยังรวมถึงการที่ภิกษุส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมทุก ๆ วิธีที่ไม่ผิดต่อพระธรรมวินัย เช่น การมอบทุนการศึกษาแก่ภิกษุสามเณรที่สอบไล่ได้ จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นต้น

4. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ภารกิจด้านการดำเนินการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กเยาวชน ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมเด็กในวัด โรงเรียนเอกชน การกุศลของวัด จัดตั้งทุนสงเคราะห์ มอบทุนสงเคราะห์ มอบทุนอาหารกลางวันแก่นักเรียนในทุกระดับชั้นการศึกษา บริจาคทุนเพื่อการศึกษาแก่เด็กนักเรียนในระบบโรงเรียนของรัฐหรือของเอกชน สร้างหรือซ่อมแซมอาคารสถานศึกษา กล่าวคือ การดำเนินการใดๆ

ของภิกษุ สมณทูต หรือ ธรรมทูต ที่มีความสามารถโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยที่เป็นไปเพื่อการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัดวัยเรียน จัดเป็นภารกิจด้านการศึกษาสงเคราะห์ทั้งสิ้น

5. ด้านการสาธารณูปการ เป็นภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาวัด ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การบูรณปฏิสังขรณ์ในเขตวัดทั้งพุทธาวาส และสังฆาวาสเพื่อได้สถานที่อันเหมาะสมเป็นสัปปายะ คือ ภารกิจด้านการก่อสร้าง การซ่อมแซม การจัดให้มีการบำรุงดูแลรักษาถาวรวัตถุหรือสาธารณสมบัติของวัด เช่น การสร้างอุโบสถ วิหาร อาคารเรียน ศาลาการเปรียญ หอธรรม กุฏิ เมาส์ เป็นต้น

6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบ ต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย การให้วัดเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลเกี่ยวกับเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศ การถวายสังฆทาน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์และความสุขแก่มหาชนเป็นสำคัญ การสงเคราะห์พระภิกษุ สามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน การจัดให้วัดเป็นสถานที่จัดฝึกอบรม ประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคร้าย หรือผู้ป่วยยากไร้ การจัดให้มีโรงพยาบาล การบริจาคทรัพย์ส่วนตัวหรือชักชวนญาติโยมบริจาคทรัพย์ จัดสร้างโรงพยาบาลการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยหรือการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการวิจัยพบว่า ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

1. ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต (เชิงคุณภาพ)

ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลที่ได้รับเป็นที่น่าพึงพอใจมาก พระธรรมทูตทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา หลักธรรมที่นำไปเผยแผ่มีหลายหลักธรรม เช่น พรหมวิหาร 4, สังคหวัตถุ 4 และศีล 5 เป็นต้น และมีโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรมแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไปให้เข้าใจหลักธรรมมากขึ้น ผลที่ได้รับจากความสำเร็จ คือ 1. เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และมีความศรัทธาเลื่อมใสพระพุทธศาสนามากขึ้น 2. สร้างความสามัคคีปรองดองของคณะสงฆ์และประชาชน 3. เป็นผลดีต่อเด็ก เยาวชน และประชาชน สามารถนำหลักธรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต (ทศพร สระแก้ว, 2565)

2. ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต (เชิงปริมาณ)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านเนื้อหาการเผยแผ่ของ พระธรรมทูต 2. ด้านเทคนิคการเผยแผ่ของพระธรรมทูต และ 3. ด้านสื่อการเผยแผ่ของพระธรรมทูต พบว่า

1. ด้านเนื้อหาการเผยแผ่ของพระธรรมทูต นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านเนื้อหาการเผยแผ่ของพระธรรมทูต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านเนื้อหาการเผยแผ่

ของพระธรรมทูต อยู่ในระดับระดับมากและมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ เนื้อหาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักของศีล สมาธิ ปัญญา ($\bar{X} = 4.96$) เนื้อหาส่งเสริมให้แก้ปัญหาชีวิต ด้วยสติปัญญา และเนื้อหาส่งเสริมให้รู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.86$) เนื้อหาส่งเสริมให้เกิดความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ($\bar{X} = 4.56$) เนื้อหาที่พระธรรมทูตนำมาบรรยายมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.54$) เนื้อหาส่งเสริมให้เกิดความกตัญญูต่อบิดา มารดา ครูอาจารย์ ($\bar{X} = 4.52$) เนื้อหาส่งเสริมให้รู้จัก ถอด ละ เลิกอบายมุข และเนื้อหาส่งเสริมให้เกิดการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.14$)

2. ด้านเทคนิคการเผยแผ่ของพระธรรมทูต นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านเทคนิคการเผยแผ่ของพระธรรมทูต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านเทคนิคการเผยแผ่ของพระธรรมทูต อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ พระธรรมทูตใช้คำพูดที่สื่อสารออกมาอย่างชัดเจน ใช้เทคนิควิธีพูดสร้างความสนใจอย่างเหมาะสม มีการใช้สื่อประกอบการบรรยายอย่างเหมาะสม ใช้ท่าทางประกอบการสอนได้เหมาะสม กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีการสร้างบรรยากาศ (สนุกสนาน) ในการบรรยายธรรมอย่างเหมาะสม และใช้ระยะเวลาการบรรยายธรรมเหมาะสม ($\bar{X} = 5.00$) พระธรรมทูตใช้เทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.86$) พระธรรมทูตสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.14$) พระธรรมทูตได้ทำการประเมินผลหลังการบรรยายธรรมทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.00$)

3. ด้านสื่อการเผยแผ่ของพระธรรมทูต นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสื่อการเผยแผ่ของพระธรรมทูต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านเทคนิคการเผยแผ่ของพระธรรมทูต อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ คุณภาพเสียงและความดังของอุปกรณ์เครื่องเสียงมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.90$) สื่อที่นำมาใช้เหมาะสมกับเนื้อหาที่บรรยาย, สื่อที่นำมาใช้มีความหลากหลายในการเผยแผ่ธรรม, สื่อที่นำมาใช้มีการบูรณาการให้สอดคล้องกับหลักธรรม และบุคลิกภาพของพระธรรมทูตมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.86$) สื่อที่ใช้ในการสอนเป็นภาพที่ฉายออกทางจอภาพสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.50$) สื่อที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับวัย, สื่อที่นำมาใช้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านศีลธรรมและสื่อที่นำมาใช้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านความกตัญญู ($\bar{X} = 4.14$) สื่อที่นำมาใช้มีความเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.00$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ในปี พ.ศ. 2536 ประเทศไทยได้จัดแบ่งพระธรรมทูตที่ปฏิบัติงานอยู่ในประเทศออกเป็น 9 สาย ซึ่งพระธรรมทูตสายที่ 6 ปฏิบัติงานในพื้นที่ 9 จังหวัด คือ นครพนม มุกดาหาร ยโสธร อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา และชัยภูมิ โดยมีพระ

ราชเมธีวฒมหาธาตุยวราชรังสฤษฎ์ กรุงเทพมหานคร เป็นหัวหน้าสาย คณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในกลุ่มพระธรรมทูตสายที่ 6 ได้ดำเนินงานโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระธรรมทูต ณ สถานศึกษาต่าง ๆ โดยมีแผนงานกำหนดเวลา และสถานที่ จากฝ่ายบริหารเพื่อการดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ยกระดับจิตวิญญาณของประชาชน และเยาวชนทั่วไป ให้เป็นไปตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องดีงาม ในปีพ.ศ. 2562 ได้มีโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต ที่ได้ไปทำการเผยแผ่ ณ สถานศึกษา ตำบลตั้งใจ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และประชาชนให้มีความเข้าใจในหลักธรรมมากขึ้น ซึ่งคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ได้ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงามอย่างสม่ำเสมอตลอดมาคณะพระธรรมทูต จังหวัดสุรินทร์ โดยฝ่ายบริหารจะจัดโครงการอบรมจริยธรรมให้กับเยาวชนในสถาบันการศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์เป็นประจำทุกปี เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติการได้ปฏิบัติหน้าที่อบรมจริยธรรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็นไปตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าที่สั่งมา เพื่อยกระดับจิตวิญญาณของเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ให้มีความศรัทธาใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามีสถานภาพจิตใจดี มีกำลังใจในการต่อสู้กับสังคมแวดล้อมด้วยความมั่นใจ เข้มแข็งมั่นคง และมีศีลธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสนธิญาณ รักษาภักดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรพระธรรมทูตต่อการฝึกอบรม ประจำปี พ.ศ.2541” ผลการวิจัย พบว่า การฝึกอบรมพระธรรมทูตมีส่วนอย่างมาก ในการพัฒนาพระธรรมทูตให้มีความรู้ประสบการณ์ ทศณคติที่ดี และมีบทบาทในการสงเคราะห์ประชาชนในด้านต่าง ๆ และช่วยพัฒนาสังคมไทยอย่างมีระบบมากขึ้น ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับพุทธดำรัสที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนหมู่มาก” (พระมหาสนธิญาณ รักษาภักดี, 2542)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า มีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายการดำเนินงาน และภารกิจของพระธรรมทูตคือ เพื่อเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาตามชนบท โรงเรียน และประชาชนทั่วไป โดยยึดหลักคือ 1) ยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ไม่ให้ผิดเพี้ยน 2) การพัฒนารูปแบบองค์กรตามยุคสมัยประยุกต์ตามเหตุการณ์ปัจจุบัน 3) การบริหารจัดการกับภารกิจ 6 ด้าน ได้แก่ 1. การปกครอง พระธรรมทูตซึ่งเป็นภิกษุต้องสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรืออยู่ในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศมหาเถรสมาคม หรือบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช 2. การเผยแผ่ การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนรับทราบทุก ๆ วิธีที่ไม่ผิดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมแล้วนำมาปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน 3. การศาสนศึกษา การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ทั้งแผนกธรรม-บาลี แผนกสามัญศึกษา การอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง การจัดการศึกษาด้านวิปัสสนาธุระ การฝึกฝนธรรม บ่มเพาะด้านจิตใจ จัดสอบธรรมบาลีสถาบาลหลวง 4. การศึกษาสงเคราะห์ การดำเนินการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กเยาวชน

จัดตั้งทุนสงเคราะห์ มอบทุนสงเคราะห์ มอบทุนอาหารกลางวันแก่นักเรียนในทุกระดับชั้นการศึกษา บริจาคทุนเพื่อการศึกษาแก่เด็กนักเรียนในระบบโรงเรียนของรัฐหรือของเอกชน 5. การสาธารณูปการ เป็นภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาวัด ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การบูรณปฏิสังขรณ์ในเขตวัดทั้ง พุทธาวาส และสังฆาวาสเพื่อให้สถานที่อันเหมาะสมเป็นสัปปายะ เช่น การสร้างอุโบสถ วิหาร อาคาร เรียน ศาลาการเปรียญ เมรุ เป็นต้น 6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ การช่วยเหลือสังคมทางวัตถุใน รูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย การให้วัดเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลเกี่ยวกับเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศ การถวายสังฆทาน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีการ ดำเนินชีวิต ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์และความสุขแก่มหาชนเป็นสำคัญ การ สงเคราะห์พระภิกษุ สามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน การจัดให้วัดเป็นสถานที่จัดฝึกอบรม ประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคร้ายหรือผู้ป่วยยากไร้ การจัดให้มีโรงพยาบาล การ บริจาคทรัพย์ส่วนตัวหรือชักชวนญาติโยมบริจาคทรัพย์ จัดสร้างโรงพยาบาล การช่วยเหลือผู้ประสบ อุทกภัยหรือการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูศรี ปริยัติวิกรม (วัชรพงษ์ ทินนาโภ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาเทคนิคและรูปแบบการเผยแผ่พุทธธรรม ของพระเทพสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) วัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรี” ผลการวิจัย พบว่า เทคนิคการ เผยแผ่ของพระเทพสิงหบุราจารย์ (จรัญฐิตธมฺโม) ว่าได้ใช้เทคนิคและรูปแบบการเผยแผ่พุทธธรรม โดย ยึดเทคนิคและรูปแบบการสอนและการสื่อสารตามแนวพุทธผสมผสานกับหลักนิเทศศาสตร์ทั่วไป โดย ได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เทป วีดีโอหนังสือ และสื่อสารมวลชนอื่นๆ เข้ามาช่วยเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่(พระครูศรีปริยัติวิกรม (วัชรพงษ์ ทินนาโภ), 2546)

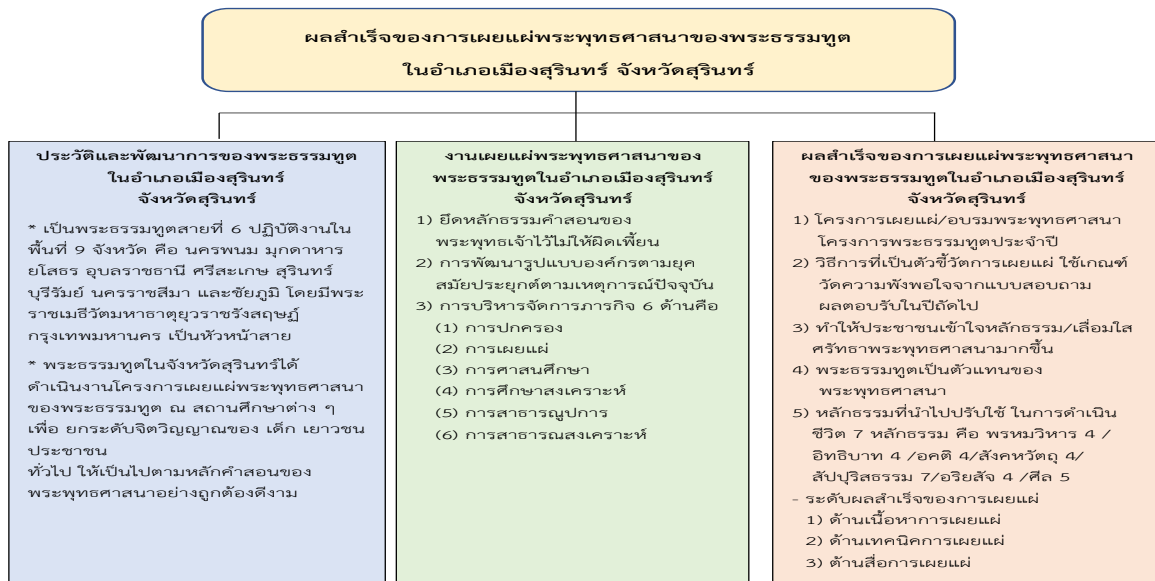
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า 1) ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรม พุทฺธในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลที่ได้รับเป็นที่น่าพึงพอใจมาก พระธรรมพุทฺธทำหน้าที่เผยแผ่ พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา หลักธรรมที่นำไปเผยแผ่มีหลายหลักธรรม เช่น พรหมวิหาร 4, สังคหวัตถุ 4 และศีล 5 เป็นต้น และมีโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรมแก่ นักเรียนและประชาชนทั่วไปให้เข้าใจหลักธรรมมากขึ้น ผลที่ได้รับจากความสำเร็จ คือ 1. เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวม ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และมีความศรัทธาเลื่อมใสพระพุทธศาสนามากขึ้น 2. สร้าง ความสามัคคีปรองดองของคณะสงฆ์และประชาชน 3. เป็นผลดีต่อเด็ก เยาวชน และประชาชน สามารถ นำหลักธรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต 2) ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมพุทฺธ (เชิงปริมาณ) 3 ด้าน คือ 1) **ด้านเนื้อหาการเผยแผ่ของพระธรรมพุทฺธ** นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมพุทฺธ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ เนื้อหาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักของศีล สมาธิ ปัญญา ($\bar{X} = 4.96$) เนื้อหาส่งเสริมให้แก้ปัญหาชีวิตด้วยสติปัญญา และเนื้อหาส่งเสริมให้รู้เท่าทันสังคมที่ เปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.86$) เนื้อหาส่งเสริมให้เกิดความกตัญญูกตเวทีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ($\bar{X} = 4.56$) เนื้อหาที่พระธรรมพุทฺธนำมาบรรยายมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.54$) เนื้อหา

ส่งเสริมให้เกิดความกตัญญูทวาทิตอบดา มารดา ครูอาจารย์ ($\bar{X}=4.52$) เนื้อหาส่งเสริมให้รู้จัก ลด ละ เลิก อบายมุข และเนื้อหาส่งเสริมให้เกิดการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X}=4.14$) 2) **ด้านเทคนิคการเผยแพร่ของพระธรรมทูต** นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ พระธรรมทูตใช้คำพูดที่สื่อสารออกมาอย่างชัดเจน ใช้เทคนิควิธีพูดสร้างความสนใจอย่างเหมาะสม, มีการใช้สื่อประกอบการบรรยายอย่างเหมาะสม ใช้ท่าทางประกอบการสอนได้เหมาะสม, กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม, มีการสร้างบรรยากาศ (สนุกสนาน) ในการบรรยายธรรมอย่างเหมาะสม และใช้ระยะเวลาการบรรยายธรรมเหมาะสม ($\bar{X}=5.00$) พระธรรมทูตใช้เทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.86$) พระธรรมทูตสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.14$) พระธรรมทูตได้ทำการประเมินผลหลังการบรรยายธรรมทุกครั้ง ($\bar{X}=4.00$) 3) **ด้านสื่อการเผยแพร่ของพระธรรมทูต** นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขอบบว ด้านเทคนิคการเผยแพร่ของพระธรรมทูต อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ คุณภาพเสียงและความดังของอุปกรณ์เครื่องเสียงมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.90$) สื่อที่นำมาใช้เหมาะสมกับเนื้อหาที่บรรยาย, สื่อที่นำมาใช้มีความหลากหลายในการเผยแพร่ธรรม, สื่อที่นำมาใช้มีการบูรณาการให้สอดคล้องกับหลักธรรม และบุคลิกภาพของพระธรรมทูตมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.86$) สื่อที่ใช้ในการสอนเป็นภาพที่ฉายออกทางจอภาพสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ($\bar{X}=4.50$) สื่อที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับวัย, สื่อที่นำมาใช้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านศีลธรรมและสื่อที่นำมาใช้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านความกตัญญู ($\bar{X}=4.14$) สื่อที่นำมาใช้มีความเข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศรี แก้วกิตติ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระเทพบัณฑิต (ศรีจันทร์ บุญนโรโต) วัดบึงพระลานชัย อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างพระภิกษุ 10 รูป ศิษย์วัด 10 คน คฤหัสถ์อุปัฏฐาก 10 คน และพระภิกษุต่างวัด 10 รูป ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระเทพบัณฑิต (ศรีจันทร์) บุญนโรโต มีหลายระยะ ในระยะเริ่มแรกที่บรรพชาสามเณร มีการฝึกฝนตนเองจากการอ่านหนังสือธรรมะ และใช้วิธีการเผยแพร่โดยการแสดงธรรมเทศนา และการปาฐกถาธรรมเป็นหลัก เนื่องจากบุคลิกและเขาว์ปัญญาดี ขยันหมั่นศึกษาค้นคว้า ทำให้เป็นผู้มีความสามารถและแสดงธรรมจนเป็นที่นิยมของพุทธศาสนิกชน (สมศรี แก้วกิตติ, 2548)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลจากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

สรุป

งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นพระธรรมทูตสายที่ 6 ได้ดำเนินงานโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ สถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อยกระดับจิตวิญญาณของเด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป เป็นประจำทุกปี โดยดำเนินการเผยแผ่ 1) ยึดตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า 2) การพัฒนารูปแบบองค์กรตามยุคสมัยปัจจุบัน 3) การบริหารจัดการภารกิจ ด้านการปกครอง การเผยแผ่ การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์

ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ในเชิงคุณภาพ 1) ผลสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลที่ได้รับเป็นที่น่าพึงพอใจมาก พระธรรมทูต ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา หลักธรรมที่นำไปเผยแผ่มีหลายหลักธรรม เช่น พรหมวิหาร 4, สังคหวัตถุ 4 และศีล 5 เป็นต้น และมีโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรมแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไปให้เข้าใจหลักธรรมมากขึ้น 2) ผลที่ได้รับ (1) เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และศรัทธาเลื่อมใสพระพุทธศาสนามากขึ้น (2) สร้างความสามัคคีปรองดองระหว่างคณะสงฆ์และประชาชน (3) เป็นผลดีต่อประชาชน สามารถนำหลักธรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

ในเชิงปริมาณ 3 ด้าน ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการควบคุมวางแผน ติดตาม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรสงฆ์

2. การเผยแพร่พระพุทธศาสนา ควรมีการปรับปรุง พัฒนา เผยแพร่หลักธรรมทางสื่อสังคมออนไลน์ ให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์ โดยไม่ผิดเพี้ยนจากหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การเผยแพร่ธรรมผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อออนไลน์ของพระสงฆ์ในจังหวัด สุรินทร์ ในการนำเสนอจึงควรเพิ่มรูปแบบ และเนื้อหาที่จะทำให้ผู้ที่ไม่มีพื้นฐานความสนใจด้านธรรมให้เข้ามาสนใจ รู้ลึกถึงคุณค่า และประโยชน์จากการเข้าใช้งานทางสื่อต่าง ๆ

2. นอกจากการเผยแพร่พระพุทธศาสนาแล้ว พระธรรมทูตควรมีกิจกรรมเสริมสร้างทักษะให้กับ ประชาชน ตามแนวพุทธศาสนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนากาย พัฒนาศีล พัฒนาจิต (จิตภาวนา) และพัฒนา ด้านปัญญา (ปัญญาภาวนา) เพื่อให้ประชาชนนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ รู้จักใช้ปัญญาในการแก้ไข ปัญหาชีวิต รวมถึงเป็นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง เพื่อก้าวให้ทันความเปลี่ยนแปลงในยุคสังคม ออนไลน์

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยผลกระทบจากการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มี ต่อประชาชนในปัจจุบัน

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในสมัยพุทธกาลกับพระ ธรรมทูตในสมัยปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2514). *ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์*. กรุงเทพมหานคร : อภิธรรมมูลนิธิมหาธาตุวิทยาลัย.

ทศพร สระแก้ว. (2565). ผู้อำนวยการโรงเรียนนาดี. *สัมภาษณ์*, 3 กุมภาพันธ์.

พระครูวิบูลธรรมโฆสิต.(2564). เจ้าคณะตำบลเมืองที่-บุญชี. *สัมภาษณ์*, 23 ธันวาคม.

พระครูสุตเขตวธธรรม. (2564). เจ้าคณะตำบลนาดี. *สัมภาษณ์*, 24 ธันวาคม.

พระครูสุตธรรมมารัตน์. (2564). รองเจ้าคณะตำบลเพี้ยราม-กาเกาะ. *สัมภาษณ์*, 24 ธันวาคม.

พระครูศรีปริยัติวิกรม (วัชรพงษ์ ทินนาโ). (2546). *ศึกษาเทคนิคและรูปแบบการเผยแพร่พุทธธรรมของ พระเทพสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) วัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรี*. (วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2531). *เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า*. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธ ธรรม.

พระมหาสนธิญาณ รักษาภักดี. (2542). *การศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตร พระ ธรรมทูตต่อการฝึกอบรม ประจำปี พ.ศ. 2541*. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยญากร). (2552). ยุคสมัยของความขัดแย้ง : พระสงฆ์ยุคใหม่ควรตีความและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างไร. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 5(3), 36-37.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สง่า พิมพ์พงษ์. (2551). *คู่มือพระธรรมทูต*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สมศรี แก้วกิตติ. (2548). *กระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระเทพบัณฑิต (ศรีจันทร์ บุญนรโต) วัดบึงพระลานชัย อำเภอมือเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.